

nost ne zahteva ona toliko, kot oskerbovanje kmetij, i. t. d. Ako človek take koristi bolj na tanko preišluje, res lahko razvidi, da ima sadjerejec mimo obdelovca zemlje veliko ložji stan, in tudi dokaj boljši dobičke.

(Dalje prih.)

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

Tihemu potoku podoben, ki lepe senožeti in ravne polja roši, je delal Metelko do svoje sive starosti kakti naš drugi Dobrovski. Bil je Metelko ves Slovenec, in pa Dolenec. Bodi mu slava! *Stomšek.*

Za stolnega kateheta je služil Metelko celo do smerti; učil je ob nedeljah in praznikih rokodelske in obertnijske učence kerščanskega nauka in dobival za to 300 gld. na leto. Razun tega je vedno pomagal v pastirstvu pri stolni cerkvi, navadno zgodaj maševal, pridigoval časih nemški, pozneje le slovenski, marljivo spovedoval, posebej Talijane, katerim je bil mnogo let edini spovednik. Pervega maja l. 1815 postane tudi hišni gospodar (Priesterhaus-Oekonom) in duhovni voditelj (Spiritual) v bogoslovskem semenišču, kjer je po smerti J. Kosa z vodjem vred čuval nad bogoslovci, vodil njihove pobožnosti, učil jih cerkvenih obredov, sv. pismo z njimi prebiral ob vtorkih in četrtekah itd., vse to brez posebne plače, le za hrano, do velikonoči l. 1817.

2. Vodja semeniški je bil takrat sloveči M. Ravnikar, bogoslovcem tudi učenik vérne ali dogmatike, na liceji pa učenik kerščanskega nauka, nedeljski govornik in ravnatelj. Tu že je spoznal Metelkota in menda prav on je bil, ki mu je pomogel tako naglo z dezele v mesto, ter pripravil ga k sebi v duhovščinico. Sam ves vnet — je za slovenščino vnemal tudi druge, licejske učence in bogoslovce, z besedo in z djanjem; pisaril je lepo in čisto, da nikdo poprej tako. Res je nekako „Ravnikar začetnik nove, veselejše dobe za slovenščino“, kar se bere v dokladi k 50. listu Novic l. 1845, kjer je popisano življenje njegovo. Tiste leta, kar sta skupaj vodila mlade duhovnike (l. 1815–17), je spisoval svoje „Zgodbe sv. pisma za mlade ljudi“. Da je sproti navdihoval Metelkota, si lahko mislimo, in bil mu je Ravnikar res pravi duhovni oče. Pač živo sta čutila oba, kaj se pravi, brez znanja slovenskega jezika mlade duhovnike pošiljati med narod slovenski. Kako so pa tudi — sami poptujeni — poptujevali narod, kako kvarili njegov jezik, ker se ga znanstveno nikjer učili niso!

Bilo je l. 1795, da je Janez Debévec (bélec-le-ve-uc!), kateteh v dekliski šoli pri Uršulinkah, slovenski jezik razlagati jel prihodnjim duhovnikom; ali vojska, modricam nikdar prijazna, ustavi že l. 1797 to početje in v semeniški knjigarni se hrani slovnica, katero si je spisoval bil v ta namen. Za Francoza so pač gojili narodni jezik. Vodnik je bil, kateri je učil in popeval slovenski, ter z raznimi spisi budil učence in v nemal rojake za domače slovnstvo; ali po šolah se znanstveno nikjer ni razlagal jezik slovenski. Želeli so tega nauka vsi pravi domoljubi. Kako goreče ga je želel slavni J. Kopitar, popisuje v svoji slovnici, kjer tudi pripoveduje, kako hudo nemškutarijo tolikrat brez potrebe kranjski pisarji in govorniki, največ duhovniki, ter kaže, kako bi se dalo popraviti in zboljšati slovensko govorjenje in pisanje. Naši kranjski t. j. slovenski pisatelji, pravi, naj bi bolj pogostoma občevali s kmetom; latinski pisane knjige slovénili namesti nemških; prebirali naj bi slovenske narečja, ktere od Nemčije nič vediti ne morejo; popola pa razumen in zlasti zvest slovar; in — brez vsega tega, stanovitna stolica slovenskega jezika v bogoslovnici, to bi bili prav gotovi pomočki zoper omenjeno zlo t. j. zoper nemškutarjenje. Nauk slovenskega jezika — ta bi ves stan ljudskih učiteljev (duhovnov, ki imajo naj več olike in prilike) navdušil za lepi slovanski jezik s tisto vnemo, ktere gorijo doslej le posamni prijatelji: s pomočjo takih učencev, ki so v svojih službah razpostavljeni po vsi deželi, bi slovenski slovnicar vesoljni jezikov zaklad kakor z mrežo objel, le besedica, le prislovica bi mu ne ušla! Naši slovanski bratje na jutru in ob jugu, ki nas ménijo že skor popolnoma ponemčene, in — mi sami bi stermeli o svojem starem lastnem bogastvu! V kratkem bi na svetlem bilo dokaj vsakorsnih slovenskih bukev, pa dobrih!

Šolsko obzorje.

Iz Ljubljane. Med mnogimi obravnavami v dež. šolskem svetovalstvu 29. preteč. m., katerih se je prvič vdeleževal tudi novoimenovani ud dež. šolskega svetovalstva g. prof. Šolar, se je tudi poročalo, do vsled ministerkega dopisa popotnina okrajnim šolskim svetnikom iz državnega zaklada ne more plačevati, in dež. šolsko svetovalstvo je tega mnenja, da naj bi bolj premožni svetniki to častno službo brez plačila opravljali, manj premožnim učiteljem pa naj bi se popotnina po kaki remuneraciji odškodovala.

— Učiteljski večeri, kateri se po odborovem sklepu (24. pr. m.) obhajajo v društveni sobi v središču zvečer, so se 4. t. m. začeli, in vidi se, da učiteljem dajejo ne le prijetne zabave, temuč tudi mnogo tepe izobraževalne hrane. Prihodnjic več o tem.

— Udje slov. Matice dobodo za l. 1870. naslednja dela: 1) Letopis ki obsega 28 pol. Pridjana je letopisu dr. L. Tomanova podoba.